

کمیته آرشیو انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، از تولد تاکنون

فرزانه بهارلو^۱

با پایان یافتن کنگره اول انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، کمیته آرشیو انجمن برای بررسی مسائل آرشیوها، آرشیوداران، دانشجویان و امور حرفه‌ای با مسئولیت آقای غلامرضا عزیزی، رئیس پژوهشکده اسناد شکل گرفت. غلامرضا عزیزی مسئول کمیته آرشیو، گزارش کوتاهی از فعالیت‌های این کمیته ارائه کرد. ایشان از برگزاری سه نشست در سال ۱۳۹۶ و یک نشست تخصصی در سال ۱۳۹۷ خبر داد. همچنین گفت این کمیته دو نشست نیز در حاشیه نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در سال ۱۳۹۷ برگزار خواهد کرد. ایشان همچنین خواستار همکاری انجمن برای ارتقای درجه نشریه آرشیو سازمان اسناد به علمی-ترویجی شد. در ادامه کارگاه‌ها و نشست‌های متعددی برای آشنایی دانشجویان و حرفه‌مندان برگزار شد. اولین نشست تخصصی آرشیو در کنگره دوم با رویکرد آرشیو و مسائل آن با حضور خانم‌ها بهناز زرین‌کلکی و شقیقه نیک‌نفس و آقایان دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی، دکتر امیررضا اصنافی و با حضور افتخاری دکتر نورالله مرادی به مدیریت آقای عزیزی برگزار شد. در این نشست مسائلی همچون، فهرست‌نویسی اسناد، تاریخ‌شفاهی، احترام به منشأ، اهمیت آرشیو دیداری-شنیداری مطرح و به پرسش و پاسخ در خصوص شناخت مسائل آرشیو پرداخته شد.

۱. کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه

الزهراء، آرشیویست مرکز اسناد وزارت نفت؛
farzanehbaharluo@baharluo@
gmail.com.

در راستای فعالیت بیشتر کمیته آرشیو و با حضور حرفه‌مندان و با همکاری نشریه آرشیو دانشگاه الزهراء، نشست تخصصی آرشیو دیداری-شنیداری با حضور آرشیوداران صدا و سیما در

دانشگاه الزهراء برگزار شد که در شناخت مسائل آرشیوهای دیداری-شنیداری نقش به‌سزایی داشت.

کنگره سالانه متخصصان علوم اطلاعات
 (نومبر، تهران، ۱۳۹۶)
www.ilisa.ir

نشست تخصصی آرشیو و مسائل آن
 با موضوع: آرشیوهای فردا
 دوشنبه ۱۵ آبان ۱۳۹۶
 ساعت: ۱۰:۳۰ - ۱۲:۳۰

اعضای نشست

<p> علامه‌رضا تهریزی (عضو هیئت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی رئیس پژوهشگاه اسناد (دیر نشست) </p> <p> دکتر سعید رحمانی‌ریغی‌آبادی (عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء؛ نویسنده علم برای آرشیوهای فردا) </p> <p> مهندس سعید انبارلویی (مدیرکل آرشیو سازمان اسناد و کتابخانه ملی؛ چشموالدار آرشیوهای دیداری و شنیداری) </p> <p> دکتر شهرام یوسفی‌فر (عضو هیئت علمی، معاون اسناد علمی؛ چالشهای فرار رو در فضای معموریت‌های علمی آرشیوهای ایران) </p> <p> دکتر ابوالفضل حسن‌آبادی (رئیس مرکز اسناد استنادس رضوی؛ آرشیوهای علمی) </p> <p> دکتر فریبرز خسروی (عضو هیئت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران؛ میراث در فضای ابدی یا تجربه) </p>	
---	--

دومین نشست تخصصی آرشیو با رویکرد آرشیوهای فردا با حضور آقایان دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی، مهندس سعید انبارلویی، دکتر شهرام یوسفی‌فر، دکتر ابوالفضل حسن‌آبادی، دکتر فریبرز خسروی و رضا فراستی برگزار شد.

در این نشست، متفاوت بودن اسناد جدید و مسائل منشأ، فهرست‌نویسی و ارزیابی و مجموعه‌سازی آن‌ها، علم مورد نیاز برای آرشیوهای فردا، عدم دسترسی به اسناد روی محمل‌های متفاوت، لزوم تغییر در قوانین آرشیوی، مسائل تولید و دسترسی به منابع آرشیو دیداری-شنیداری، نگرش دولتی به آرشیو، تاریخ محلی و لزوم دستیابی به اسناد از سوی مردم، چالش‌های نظام ملی اطلاعات مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۵ کمیته آرشیو انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی در ساختمان سالن دکتر پرهام ساختمان آرشیو ملی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران تشکیل جلسه داد.

کمیته آرشیو انجمن علمی کتابدار و اطلاع‌رسانی ایران با همکار
فصلنامه علمی دانشجویی آرشیو دانشگاه الزهراء (س) و همکاران پژوهشگر اسناد
به مناسبت روز ملی اسناد و میراث مکتوب
برگزار می‌کند

دانشگاه صمیمانه با حضور اساتید، دانشجویان، دانش‌آموزان و آرشیویست‌ها
دغدغه‌هایشان را بیاورید.

سخنران ویژه: دکتر فریبرز خسروی، رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران
دکتر سعید رضایی شریف آبادی، معاون سابق آرشیو ملی ایران و استاد دانشگاه الزهراء
و با حضور ارزشمند معاونان سابق آرشیو ملی ایران

زمان: شنبه پانزدهم اردیبهشت ۹۷. ساعت ۱۴-۱۶ مکان: آرشیو ملی ایران. سالن پرهام
«ورود برای عموم آزاد است»

در این جلسه که با حضور آقایان دکتر فریبرز خسروی، دکتر رضایی شریف‌آبادی، غلامرضا عزیزی، حامد ایرانشاهی، خلیل محمدمراد، جلال طاهری، و خانم‌ها دکتر احمدی فصیح، شفیقه نیک‌نفس، و جمعی از همکاران پژوهشگر اسناد، دانشجویان و اساتید محترم رشته مطالعات آرشیوی از دانشگاه تهران و دانشگاه الزهراء تشکیل شد، ضرورت تشکیل کمیته آرشیو انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی و برگزاری کنگره متخصصان علوم اطلاعات در سال جاری مورد بحث و بررسی قرار گرفت. محورهای اصلی این نشست عبارت بود از:

- خوش‌آمدگویی به حضاران، ارائه گزارش مختصر از روند کار کمیته و معرفی موضوع جلسه امروز؛
- معرفی دو گزاره اصلی درباره کمیته آرشیو: الف- ضرورت تشکیل کمیته به‌عنوان یک نهاد مردم‌نهاد مستقل از دولت به‌منظور ارتقای عملکرد آن و حرکت به‌سوی جامعه مدنی مقوم و ب- عقب‌ماندگی و به‌روز نبودن در حوزه علم آرشیو و حتی در حوزه علم کتابداری و ضرورت همگام‌سازی حرکت این حوزه‌ها در کشور با پیشرفت‌های روز دنیا در این حوزه‌های علمی؛

- بحث و بررسی درباره نقش مشکلات صنفی، نبود روحیه انتقادپذیری، خودبرتربینی، نبود علاقه عمومی به توزیع دانش و تمایل به در انحصار نگاه داشتن دانش در عقب‌ماندگی علمی در حوزه آرشیو و کتابداری؛

- معرفی کارهای انجام‌شده برای پیشرفت و ارتقای علوم آرشیوی در ایران از جمله پیشینه بنیان‌گذاری رشته مطالعات آرشیوی در دانشگاه تهران و دانشگاه الزهراء؛
- معرفی موضوع اصلی کنگره آتی متخصصان علوم اطلاعات تحت عنوان «آموزش در آرشیو و کتابداری»؛

- انتقاد از تغییر تاریخ روز اسناد ملی از روز ۱۷ اردیبهشت به روز ۱۹ اردیبهشت و ادغام آن با روز میراث مکتوب و پاسداشت شیخ کلینی و عدم برنامه‌ریزی مناسب برای برگزاری مراسم در این روز؛

- انتقاد از عدم برنامه‌ریزی مناسب برای شناساندن و معرفی آرشیو در سطح جامعه از مسئولان و سازمان‌های دولتی تا دانشگاه‌ها و دانشجویان و عامه مردم؛
- تأکید بر ضرورت معرفی مأموریت‌ها، اهداف، وظایف و کارکردهای آرشیو در سطح جامعه؛
- تأکید بر ضرورت همکاری نزدیک میان آرشیوداران، کتابداران، متخصصان رشته تاریخ و سایر متخصصان موضوعی برای پیشبرد اهداف آرشیو؛

- مطرح کردن مشکل استخدام فارغ‌التحصیلان رشته آرشیو در مراکز و سازمان‌های دولتی؛
- پیشنهاد واگذاری طرح‌های آرشیوی به نهادهای خارج از سازمان از جمله دانشگاه‌ها و استفاده از دانشجویان رشته مطالعات آرشیوی به‌عنوان همکار طرح؛

- پیشنهاد برگزاری نشست‌های مشترک بین آرشیوداران و مسئولان و تصمیم‌گیرندگان در سازمان‌های دولتی و خصوصی برای معرفی آرشیو و لزوم حضور آرشیودار در مراکز مرتبط؛
- مطرح کردن موضوع تجمیع مراکز کتابخانه‌ای، آرشیوی و موزه‌ای از سوی ایفلا به منظور بهینه‌سازی فرایند حفاظت و نگهداری از مجموعه‌های تحت مالکیت آن‌ها؛
- لزوم تمرکز بر کار اتوماسیون‌های اداری، فراداده‌ها، اسناد الکترونیکی و اسناد و مدارک در قالب غیر کاغذی؛
- لزوم تغییر دیدگاه عموم مردم نسبت به جایگاه آرشیو و بایگانی در کشور و نشان دادن نقش مؤثر و مهم آرشیودار در نظام اداری؛
- لزوم تعامل بیشتر بین آرشیوداران برای رسیدن به همگرایی فکری و کاری؛
- لزوم ایجاد همگرایی بین دستگاه‌های دولتی از طریق معرفی فراداده‌های یکسان برای تولید اسناد.

مصوبات

- برگزاری منظم و مداوم جلسات کمیته (حداقل ماهی یک یا دو بار)؛
- تعیین سرفصل‌های مقالات و ارائه‌دهندگان در کنگره آتی؛
- برنامه‌ریزی برای تقویت فرهنگ آرشیوی از پایین‌ترین سطوح آموزشی کشور (در سطح مدارس) تا دانشگاه‌ها و سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی؛
- برنامه‌ریزی برای توانمندسازی دانشجویان مطالعات آرشیوی و کتابداری؛
- دستور جلسه آینده: بررسی موضوعات مطرح شده برای ارائه در کنگره.

نشست سوم کمیته آرشیو در چهارمین کنگره متخصصان علم اطلاعات، با حضور جناب آقای دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی به‌عنوان استاد، جناب آقای دکتر فدایی به‌عنوان پیشکسوت رشته، جناب آقای مهندس علی زرافشان معاون آرشیو ملی ایران، جناب آقای علی قدیمی از آرشیو صدا و سیما و فرزانه بهارلو دانش‌آموخته مطالعات آرشیوی و جناب آقای غلامرضا عزیزی، رئیس پژوهشکده اسناد و دبیر کمیته آرشیو، که مدیریت نشست را عهده‌دار بودند، برگزار شد.

در این نشست مسائلی از قبیل، فقدان دانش تاریخی لازم در دانش‌آموختگان مطالعات آرشیوی، لزوم استانداردسازی آموزش آرشیو بر پایه تجربه کاری و مطالعاتی، بحران منابع دیداری-شنیداری، کمیّت و کیفیت این منابع، وضعیت رقمی نامطلوب و عدم حضور متولی در این حوزه، لزوم ایجاد گرایش آرشیو دیداری-شنیداری، فقدان نگاه آرشیوی در تدریس رشته، برنامه‌ریزی بازدهیها بر اساس واحدهای درسی، شرح درس تکراری در عناوین درسی مختلف، وجود واحدهایی چون آشنایی با تشکیلات اداری در تاریخ معاصر، آرشیو رقمی، مدیریت خدمات اطلاعاتی مجازی، اقتصاد و بازاریابی در آرشیو و هوش مصنوعی اشاره کرد. همچنین از کمیته آرشیو درخواست شد که ساز و کار موجود در آرشیو ملی برای کارورزی، در سایر سازمان‌های آرشیوی نیز اجرایی شود. و برای درک بهتر دانشجویان از مباحث درسی و ایجاد انگیزه بیشتر، از دانش‌آموختگان شاغل در مراکز آرشیوی به‌عنوان دستیار آموزش در تدریس دروس آرشیوی استفاده شود. فقدان دانش‌آموخته دکتری آرشیو در کشور، عدم مهارت‌آموزی دانشجویان مورد‌بحث قرار گرفت و از حضار خواسته شد که در بازنگری واحدهای درسی، کمیته بازنگری واحدهای درسی را یاری دهند.

اکنون که این روند رو به جلو را می‌بینیم، انتظار می‌رود تا برای برطرف سازی چالش‌ها و بحران‌های پیش رو گام برداریم.

برای دستیابی به مباحث مطرح‌شده در نشست‌های کنگره دوم و سوم به کتاب‌های منتشرشده از کنگره مراجعه فرمائید. کتاب نشست‌های کنگره چهارم نیز به‌زودی منتشر خواهد شد.

